

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dormi Secvre: Vel Cynosvra Professorvm Ac Stvdiosorvm Eloqventiæ,

in qua Centvm Et Viginti Themata Oratoria. Non Solvm Stvdiosis, Sed &
Professoribus eloquentiæ, ac pietatis veræ amantibus utilissima &
pernecessaria explicantur ; Cum Indice rerum atq[ue] verborum locupleti

Tympe, Matthäus

Coloniæ Agrippinæ, 1650

VIII. Nullam esse veram Remp. sine virtute ac vera religione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39015

Apud Iu-
daeos lege Di-
vina quadā
civitates ac
possiones
destinatae
fuerunt in
perpetuum
usq; Proph.
& Levita-
rum.

præscribit Deus, ut filii Israel Levitis de possessionibus suis multa concederent.

6. *A sine civitatis*, quod verè beata Respubl. esse non possit, si tales in ea viri honorificè non tractentur, qui cives à caducis ad æterna, ab humanis ad divina, abundantis lapsuræ voluptatis ad portum sempiternæ salutis pertrahunt.

CONFUTATIO. *Si dicas*, Vera rerum divinarum contemplatio, rerumq; humanarum possessio inter se opponuntur: quia contemplatio perpetuam quietem quærit, at res sollicita est rerum possessio, multumque animum humanum distrahit ac perturbat: Ergo sacerdotes rerum divinarum cõtemplationi astricti, rerum humanarum possessioni mancipari non debent. *Responde*: Possessio, & contemplatio simpliciter non opponuntur, cura tamè possessionis quieti contemplationis opponitur: alio ergo modo Theorici, alio modo Politici possessiones tenent: illi, ne sint supra modum solliciti circa res, quæ mundi sunt, hi verò ut rerum acervis collectis suis posteris benefici & gratiosi fiant: illi, ut sine cura sibi debitis; hi, ut sudore & industria comparatis gaudeant.

EPILOGUS constabit *adhortatione* ut (quoniam Sacerdotes in arce pietatis excubias pro civitate agunt) ipsis partem civitatis, & satis amplas facultates ac beneficia sine ulla lite & molestia liceat possidere, maximè cum quod semel est consecratum Deo, in humanum usum converti non possit.

VII. NULLAM ESSE VERAM REMP.
sine virtute ac vera religione.

Ioan. Lense-
us l. 1. de uni-
ca religione
in Rep. con-
servanda,

EXORDIUM à sententia Aristotelis, qua 3. Polit. Erectè affirmat, Oportere optimam civitatem de virtute maximè esse sollicitam. Sensit enim vir sapiens, nullam pestem esse majorem in civitate quam

quàm morum licentiam; nullam litem in Rep. esse probat c. I. in Rep. constituenda vel instauranda & conservanda primam esse religionis habendam rationem
 terriorem, quam improbitarem. Nam ut delicatè
 viventium corpora laxatis & dissolutis nervis lan-
 guida redduntur, discordiaque elementorum cor-
 rumpuntur: ita malis civium moribus inermes fi-
 unt civitates, eorumq; perfidia magna sæpe deva-
 stantur Imperia. Unde & sapienter Anthistenes:
Civitates, inquit, tum quidem cadunt & intereunt,
cum boni nequeant à malis discerni.

PROPOSITIO. Cum igitur in isto occasu mun-
 di permultæ civitates, hoc dicto Philosophi negle-
 cto, corruant, te omnem Politiam ad virtutis &
 religionis normam referendam, atque sine vera fi-
 de, sine justitia, sine Christo nullam stare civitatē
 demonstraturum.

CONFIRMATIONIS I. *Argumentum à natu-
 ra, quæ virtutis influentia magis, quàm morum li-
 centia conservatur. Nam quod est in natura mon-
 strum, id est in civitate vitium: at monstrum est
 error, & defectio naturæ, proinde vitium est hor-
 ror & confusio civitatis. Si ergo natura est mater
 & nutrix civitatis; & si virtus, ut ait Aristoteles,
 est conservatrix naturæ: sequitur, quod sine virtute
 nec cohæreat natura, nec ullo modo floreat Resp.
 quæ est. (ut definit Arist.) civitatis ordo, consensus,
 & harmonia.* Omnis societas domus ac civitatis à natura utroque emerfit.

3. *A prima causa Regum & Princip. Quis nescit ho-
 minem in mente per verum, in voluntate per bo-
 num, Deo, (qui est summum Verum bonumque)
 conjungi debere? Si ergo Deus est, qui Reges sce-
 ptra, & civitates dedit, quis est tam impius ac scele-
 ratus, qui audet dicere, hominem aut civitatem
 Deo (qui est summum bonum & verum) sine bo-
 no & veritate posse adhærere.*

3. *A pœna earum civitatū, quæ virtutis repagulis
 fractis, omnis generis flagitiis se cooperuerunt. In-
 finitum nunc esset ruinas & veluti projecta cada-*

22 NULLA EST VERA RESPVB.

vera multarum civitatum, gentium, nationum, ac imperiorum (quæ tecis virtutis ac pietatis fibris consenuerunt) ostendere. Cur nunc Africa, Asia, & eximix partes Europæ sub Turca languent? Non aliam ob causam, quam quod a fide & virtute prius desciverunt, quam suam felicitatem iam horribili miseria & calamitate funestari senserunt.

Virtus veterum legulorum erat scopus.

4. *A consuetudine majorum.* Prisci olim patres nostri, qui de Rep. multa & præclara monumenta nobis reliquerunt, in hoc omnes amicè quasi conspirant, quod Legum latores ac Magistratus sollicitè contenderent, ut suos cives bonos, justos, ac pios redderent. At quorsum, obsecro, id ipsum toties & tanto perè inculcarent, si ullam pacem sine fide, si ullam politiam sine virtute constare posse somniassent? Hinc Solon apud Athenienses, Lycurgus apud Lacedæmonios, Numa Pompilius apud Romanos legum sanctarum tabulas invenerunt, quibus eorum civitates per multa secula justè ac tranquillè regebantur. Nam ab orbe condito experientia (scientiæ mater) docuit, quod sola virtus in omni imperio triumpharet.

5. *à sine civitatis,* quæ est beatitudo omnibus bonis accumulata: at si hanc invenire & acquirere te posse putas sine virtute, id solum agis, ut nimia ratione insanias.

Omnis perlitio.

REFUTATIO. At, inquit Machiavellus, religione & pietate Respub. & imperia plurimum enervantur. Dicit hoc, non docet ille blasphemus. Judæorum scriptum post Christi adventum in pulvere, Romanorum imperium, à quo tempore Christi religio in urbè repfit, elumbe & sine nervis videmus. Insani profecto, qui id religioni attribuit, quod sceleri & impietati hominum attribuendum videt. Non enim religio Christi, sed Christi proditio Judæorū gloriam; non religio, sed superstitio.

est alicujus boni causa

Superstitiosa ambitio Romanorum imperium sustulit. Idem olim vanissimè objecerunt Pagani, sed Orosius, venerabilis ille sacerdos; septem libros in istos doctissimè scripsit, in quibus imperium civile religione firmiter muniri, quam ulla ex parte lae factari probat: si enim Deus & reges, & regna dedit quid magis reges & regna decet, quam religio, quæ est cultus & odoratio Dei?

Historias sacras & profanas legite, toties populus Dei miraculose vicit; quoties seriò religionem coluit: ab ea quoties defecit, toties ut pulvis ac stipula coram hoste fugit. Græci augustum diu tenuerunt imperium; at contempta religione, in vallum suorum phantasmatum præcipitanter lapsi, velumque tartaræ ignorantiae non sine jactura imperii sub Turcica tyrannide & olim diu senserunt, & nunc (proh dolor) sentiunt.

PERORATIO. Valeant igitur & faceffant longè Machiavellani, valeant Athei nostrorum temporum, qui sentient, sentient, inquam, tandem Rempublicam sine virtute ac vera religione esse quasi plumbeam regulam, sine manu artificis, ideoque diu manere salvam non posse.

IV. PARÆNESIS AD QUOTIDIANUM examen conscientiae.

EXORDIUM à summa hominis miseria, quòd etiã suscepta gratia, & magna gratia, & cum in lege sit gratia; nihilominus vitam sine defectibus ac peccatis venialibus agere non possit. Nam Ecclesiastes ait: Non est homo, qui non peccet. Et Ioannes: Si dixerimus, quod peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est, Et: In multis offendimus omnes. (Vide P. Alvarez de vita religiosè inst. sect. 2. cap. 8. Viridarium Busæ: Ioan. Bonifacium lib. 3. de inst. Christ. pueri, pag. 367. Orat. de Religio-

Eccles. 7.

6. Ioan. 1.

Iacob. 5.